KALEVA 2000

Säveltäjien ja muusikoiden verkkoisku

ELIAS SALLMEN

Tietotaito kaikkien saataville. *Ilmari Mäenpää ja Lasse Nissilä ovat julkaisuhankkeen innokkaat päätekijät tavoittaa osoitteista ilmari.maenpaa@helsinki.fi ja lasse.nisslä@nic.fi*

RIIKKA KALSI

OULU Suomalaiset säveltäjät, sovittajat ja musiikinopiskelijat ovat tähän saakka olleet vailla kunnollista tietolähdettä soitinnuksesta ja soitinopista. Varsinkin uuden musiikin säveltämiseen ja soittotapoihin liittyvä tietous on ollut kiven alla.

Puutteeseen on luvassa korjaus parin vuoden sisällä, kun suomenkielinen soitinopin ja orkestraation julkaisu avataan internetissä kaikkien vapaasti luettavaksi. Julkaisu toteutetaan osittain opetusministeriön rahoituksella ja osittain apurahojen turvin, ja jatkossa mahdollisesti sponsorituella. Julkaisu on osa opetusministeriön MOVE- eli musiikinopetus verkossa -hanketta.

Soitinopin ja orkestraation julkaisuhankkeen vetäjä on oululaissyntyinen säveltäjä ja filosofian maisteri Ilmari Mäenpää. Internet-sivustojen teknisestä toteutuksesta vastaa Oulun yliopistosta musiikkikasvattajaksi piakkoin valmistuva Lasse Nissilä.

Jatkuvasti päivittyvä kohtauspaikka

Tekeillä oleva soitinopin ja orkestraation julkaisu on ainutlaatuinen siksi, että se kokoaa yhteen tietotaitoa kymmeniltä suomalaisilta säveltäjiltä ja huippumuusikoilta. Kaikki aikaisemmat alan oppikirjat ovat olleet yhden tekijän käsialaa.

"Laajan asiantuntijaverkoston avulla saadaan soitinnuksen tyylikeinoista ja tekniikoista paljon monipuolisempi kuva. Muusikot ja säveltäjät tuovat teorian rinnalle kaivattua käytännön tietoutta," Ilmari Mäenpää sanoo.

Haasteena on tehdä soitinopin ja orkestraation verkkojulkaisusta sellainen, että se palvelisi mahdollisimman monia käyttäjäryhmiä. Sisällössä pyritään huomioimaan erityisesti säveltäjien, sovittajien ja musiikin ammattiopiskelijoiden tarpeet.

Muita kohderyhmiä ovat musiikkikasvattajat, musiikin itseopiskelijat ja koulujen musiikkiluokat.

"Tavoitteena on, ettei verkkojulkaisu jäisi pelkäksi tietosäiliöksi, vaan siitä tulisi musiikin opiskelijoiden ja ammattilaisten kohtauspaikka. Jatkuvasti päivittyvän sivuston kautta heille avautuu mahdollisuus tuoda esiin soitinoppiin ja orkestrointiin liittyviä kysymyksiä ja omia ratkaisuehdotuksiaan." Mäenpää visioi.

Verkkojulkaisun lisäksi kirja

Verkkojulkaisun etu on asioiden luonteva linkittyminen ja mahdollisuus liittää tekstiin soivia musiikkiesimerkkejä. Soitinoppi ja soitinnus ovat aihepiirinä sellaisia, että niiden omaksuminen ei onnistu pelkästään teoriaa ja nuotteja lukemalla. Kuulohavainto on välttämätön, jotta voisi luoda käsityksen esimerkiksi eri soittimista ja niiden soittotavoista.

Verkkojulkaisun etuna on myös päivittämisen helppous. Jatkossa julkaisusta on tarkoitus muokata ainakin ruotsin- ja englanninkielinen versio.

Soitinoppi- ja orkestraatiohankkeen tulokset ja musiikkiesimerkit aiotaan julkaista verkkojulkaisun lisäksi myös kirjana, johon kuuluu cd-levy. Tämä siksi, että kirja on monissa opetustilanteissa edelleenkin kätevin vaihtoehto. Sitäpaitsi verkkoon pääsy ei ole edelleenkään kaikkialla mahdollista.

Säveltäjien niksit päivänvaloon

Tulevan julkaisun keskiössä tulevat olemaan nykymusiikin soitinnus- ja soittotavat. Teoriaa havainnollistetaan haastatteluilla, joissa viisi suomalaista säveltäjää esittelee orkestraation kompastuskiviä ja omia ratkaisujaan omien sävellystensä kautta.

Kokemuksiaan jakavat säveltäjät Tuomas Kantelinen, Einojuhani Rautavaara, Kaija Saariaho, Esa-Pekka Salonen ja Harri Vuori. Käsiteltävistä teoksista on luvassa nuottiesimerkkien lisäksi musiikkinäytteitä.

Ideoita vastaanotetaan

Ilmari Mäenpäälle on ollut alusta alkaen tärkeää, että soitinopin ja orkestroinnin verkkojulkaisu toteutetaan Linux-periaatteella. Tuotetta ei tehdä taloudellisen voiton tavoittelemiseksi, vaan ilmaiseen jakeluun kaikille kiinnostuneille. Linux-periaatteeseen kuuluu myös se, että tulevat käyttäjät voivat vaikuttaa tuotteeseen jo kehittelyvaiheessa kritisoimalla ja kommentoimalla.

Mäenpää etsii parhaillaan projektinsa neuvonantajiksi musiikin ammattilaisia ympäri Suomen. Kehitystyöhön osallistuvat saavat salasanan internet-sivustoille, joilla he voivat osallistua keskusteluun ja tuoda esiin oman tietämyksensä.

Mäenpään mukaan on tärkeää saada hankkeelle tunnettavuutta jo kehitysvaiheessa, jotta se löytäisi valmistuttuaan mahdollisimman laajan käyttäjäkunnan. Näin varmistetaan myös se, että tulos on käyttäjien tarpeiden mukainen.

Rahoituskuviot mutkikkaita

Kunnianhimoisen projektin rahoituspuoli on vielä jonkin verran auki, mutta Ilmari Mäenpää on vakuuttunut, että että hankkeen rahoitus järjestyy tavalla tai toisella. Tukea on haettu säätiöiltä ja kulttuurirahastolta. Omia apurahansa tarvitaan mm. äänitteitä tuottavien muusikoiden, orkesterin ja äänittäjien palkkaamiseen.

Projektin loppuvaiheessa on toiveissa saada kulttuurihenkisiä yrityksiä sponsoreiksi. "Uskon että pystyn innostamaan liike-elämää, sillä kulttuurin tukeminen voisi olla yrityksille tärkeä imagotekijä," Mäenpää sanoo. Neuvotteluja erään oululaisyrityksen kanssa on jo käyty.

Tässä vaiheessa olennaista olisi taata hankkeen vetäjille mahdollisuus edistää sitä täysipäiväisesti. "Kulttuurihankkeita on sivistysvaltiossa vain tuettava, sillä eihän kukaan voi tehdä laatutyötä vasemmalla kädellä ja yötöinä muun työn ohessa", Mäenpää hoksauttaa.

Musiikinopettajan sovitussivustot

OULU Soitinopin ja orkestraation verkkojulkaisuun on suunniteilla osio erityisesti musiikinopettajien tarpeisiin.

Heille tietous eri soittimien ominaisuuksista on kullan arvoista – onhan musiikinopettajan työ pitkälti sovitusten tekemistä mitä erilaisimmille kokoonpanoille. Sovitukset on laadittava mittatilaustyönä, kun käytettävissä on juuri tietyt soittimet ja oppilaiden soittotaito vaihtelee.

Verkkojulkaisun teknisestä toteutuksesta vastaava Lasse Nissilä on koulutukseltaan musiikkikasvattaja ja tuntee sovittajan työn pulmat.

"Ongelmia syntyy eniten silloin, kun pitäisi tehdä sovituksia harvinaisille instrumenteille. Vastaan saattaa tulla vaikkapa alttoviulua, pasuunaa ja fagottia soittavia oppilaita, jolloin opettajan on osattava kirjoittaa heillekin soitettavaa. Tällaisessa tilanteessa on hyvä olla olemassa lähde, josta saa tietoa eri soittimien soittotavoista ja ominaisuuksista."

Tavalliset bändisoittimet ovat musiikinopettajilla yleensä hyvin hallussa, koska niiden soittaminen kuuluu koulutukseen. Näin ollen soitinopin ja orkestraation tietopankki tulee painottumaan sinfoniaorkesterin soittimiin.

Soitettavaa räätälintyönä

Yleisimpiin sovittajan pulmiin kuuluu, kuinka saada tietyt soittimet soimaan yhteen, kuinka korvata jokin soitin toisella, ja kuinka nopeita kuvioita milläkin soittimella on mahdollista soittaa. Soittajien taito on luonnollisesti otettava sovituksissa huomioon.

"Sovituksissa soittotaidon puutteita voi kompensoida kirjoittamalla toiselle soittajalle monimutkaisempaa tekstiä ja saada tällä tavoin soivasta lopputuloksesta mielekkään kuuloinen. Hyvä sovitus korostaa esittäjiensä vahvuuksia," Nissilä sanoo. (RK)

Lisätietoja musiikinopetuksesta verkossa:
http://www.jyu.fi/musica/move/